

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

הפ"ב 8264-02-18 עמית נ' איזנבך
 הפ"ב 51510-02-18 איזנבך נ' עמית
 הפ"ב 51487-02-18 איזנבך נ' עמית
 הפ"ב 8285-02-18 עמית נ' איזנבך

26 דצמבר 2018

לפני **כב' השופטת י. שבח, סג"נ**

מבקש הביטול אליהו איזנבך
 ע"י ב"כ עוה"ד אורן פרץ ודורון ברקת

נגד

מבקש האישור מנחם עמית
 ע"י ב"כ עו"ד אברהם גרוניך

ספרות:

[אורי גורן, בוררות \(נבו, 2018\)](#)

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הבוררות, תשכ"ח-1968](#): סע' [21 א' \(ב\)](#), [21 א' \(ג\)](#), [24.10](#), [24 \(2\)](#), [24 \(3\)](#), [24 \(4\)](#), [24 \(8\)](#), [24 \(9\)](#), [27 \(ד\)](#)

פסק דין

שתי בקשות לביטול פסק בוררות: האחת – בקשה לביטול "פסק דין" שניתן על ידי בית דין צדק בני ברק בראשות הרב ניסים קרליץ שליטא ביום ה' באייר תשע"ז – 01.05.17, בהרכב תלתא של הבוררים הרב שריאל רוזנברג; הרב ישראל ברגר והרב שבח צבי רוזנבלט; והשנייה – בקשה לביטול פסק בוררות שניתן על ידי הרב חיים קליין ביום י"ב כסלו תשע"ח – 30.11.17.

כן מונחות בפני שתי בקשות לאישורם של שני פסקי בוררות אלה.

רקע נדרש

1. בין מבקש הביטולים אליהו איזנבך (להלן – **איזנבך**) לבין מבקש האישורים מנחם עמית (להלן – **עמית**) נקשרה עסקה כלשהי, אשר איזנבך מגדיר אותה כשותפות עסקית, ואילו עמית מגדיר אותה כהלוואה כספית, לגביה נחתם ביום כ"ה אדר תשע"ה **"שטר היתר עסקה"**. בין השניים נתגלע סכסוך שהצריך הכרעה, בגינו פנו השניים לרב חיים קליין (להלן – **הבורר קליין**). ביום ט"ז שבט תשע"ז – 12.02.17 הוציא הבורר קליין תחת ידיו מסמך הכרעה שנערך על ידו בצורת מכתב, הגם שהוא ממלא אחר הפרמטרים הנדרשים להיותו פסק בוררות (להלן – **פסק הבוררות הראשון**), אשר קבע כי עמית זכאי לריבית (ככל הנראה שנתית) בשיעור 15% **"למשך ג' שנים"**.
2. איזנבך סירב להשלים עם פסק הבוררות הראשון, לא הגיש לבית המשפט בקשה לביטולו, אך פנה לבית דין צדק "שערי שלום" מבית שמש, וקבל בפניו כי פסק הבוררות מזויף, משלא הסכים כלל להתברר בפני הרב קליין, ועתר לצו שימנע מימושו. בהחלטה מיום י"ז שבט תשע"ז ניתן על ידי בית דין צדק שערי שלום (אף שסמכותו לעשות כן לא הובהרה כלל) צו מניעה האוסר על עמית **"הגשת פסק בורר (מזויף לטענתו) לבית המשפט"**.
3. מסיבות שלא הובהרו הוציא בית דין צדק שערי שלום ביום כ"ו שבט תשע"ז **"החלטה לשינוי צו המניעה מיום י"ז שבט תשע"ז"**, בה צוין, בין היתר, כי איזנבך חזר ופנה לבית הדין והבהיר כי "... שכחודשיים לפני ביצוע העסקה ביניהם ישבו הוא וצד ב' אצל צד ג' לסיכום תנאי העסקה והסכימו אז בע"פ על כך שצד ג' ישמש כבורר ביניהם. צד א' מסביר שלא היה בכוונתו מעולם להעלים פרט זה מעיני בית הדין...". בהחלטה זו נקבע שעל איזנבך **"להודיע לבית דינו בכתב בתוך שבוע מהיום מי הוא הרכב בית הדין אשר נבחר על ידו"**.
4. מכל מקום, במועד כלשהו פנה איזנבך לבית דין צדק בני ברק מיסודו של הרב קרליץ (להלן – **בית דין צדק**), ועתר לביטולו של פסק הבוררות הראשון. לאחר שגם איזנבך וגם עמית חתמו על שטר בוררין המסמך את בית דין צדק לדון בבקשת הביטול, ולאחר דיון שהתקיים בפני בית דין צדק ביום ה' באייר תשע"ז, ניתן על ידי הבוררים הרב שריאל רוזנברג; הרב ישראל ברגר והרב שבח צבי רוזנבלט פסק בוררות הקובע כי **"החליט ביה"ד שהבורר הנ"ל יקיים דיון במעמד שני הצדדים תוך 14 יום. ואם מי מהצדדים לא יופיע לדיון, יוכל הבורר להחליט במעמד צד אחד בלא התרעה נוספת"**. אף בהיעדר היגד מפורש, יש להסיק מפסק הבוררות כי הוא מבטל את פסק הבוררות הראשון של הרב קליין.

5. אחר הדברים האלה חזרו הצדדים לרב קליין, קיימו בפניו דיון, שלאחריו הוצא על ידי הרב קליין ביום י"ב כסלו תשע"ח, 30.11.17, פסק בוררות שני, המחייב את איזנבך להשיב לעמית את הסך של 154,500 ש"ח בתוספת "רווחי העסקה" בסך של 38,320 ש"ח (להלן - פסק הבוררות השני).

6. איזנבך לא השלים גם עם פסק הבוררות השני והגיש את שתי בקשות הביטול שברישא כשהן נתמכות באותו תצהיר בג"צ/מאזכר, ללא פירוט עובדתי כלשהו.

עמית מבקש לדחות את שתי הבקשות הן מחמת נימוקים דיוניים והן מחמת נימוקים לגופו של עניין.

בקשת הביטול המתייחסת לפסק הבוררות שניתן על ידי בית הדין צדק ביום ה' באייר תשע"ז – 01.05.17

7. עילות הביטול שנטענו בקשר לפסק בוררות זה הן: עילת ביטול לפי [סעיף 24 \(1\) לחוק הבוררות](#) "מכיוון שלא היה שטר בוררין קודם אל מול קליין הרי שלא ניתן פסק בורר והרי שאין מה לבטל"; עילת ביטול לפי [סעיף 24 \(2\) לחוק הבוררות](#) מש"הפסק ניתן על ידי בוררים כהרכב ערעור על פסק בורר קודם שכאמור לא היה לכן לא ברור מכוח איזה סעיף קיבלו סמכות להחלטתם וכיצד נתמנו ע"פ דין..."; עילת ביטול לפי [סעיף 24 \(3\) לחוק הבוררות](#), מש"בשטר הבוררין נרשם במפורש לעניין 'ביטול פסק בורר', והבוררים לא הוסמכו להחזיר את הצדדים לדיון בפני הרב קליין; עילת ביטול לפי [סעיף 24 \(4\) לחוק הבוררות](#) מאחר ש"למשיב לא ניתנו תשובות לשאלות שעלו במהלך כל ההליך כאשר הבוררים מתעלמים מהסוגיה החשובה ביותר האם מר קליין שעל פי פסק הבוררות שלו הם דנים התמנה כחוק ובכך מנעו מהמשיב לטעון את טענותיו ולהביא את ראיותיו"; וכן עילת ביטול לפי [סעיף 24 \(8\) לחוק הבוררות](#), מש"הבוררים נתנו הכרעתם לביטול פסק הבורר הרבה מעבר לזמן הקצוב".

בסעיף 29 לבקשת הביטול מפנה איזנבך לעילת הביטול [שבסעיף 24 \(3\) לחוק הבוררות](#), אולם מתוכן הסעיף יש להבין כי כוונתו [לסעיף 24 \(9\) לחוק הבוררות](#), משהוא טוען להשפעה בלתי הוגנת על הבורר קליין על ידי ראש הישיבה שהוא אביו של עמית ומעסיקו הישיר של הבורר קליין.

8. דין הבקשה להידחות מהטעמים המצטברים הבאים:

א. הבקשה הוגשה לאחר המועד הקבוע [בסעיף 27 לחוק הבוררות](#) לפיו "לא יזקק בית המשפט לבקשת ביטול שהוגשה כעבור 45 יום מיום מתן הפסק". [סעיף 21 א' \(ב\)](#) קובע כי "הוראות חוק זה החלות על בורר, על הליך בפני בורר ועל פסק בוררות, יחולו בשינויים המחויבים על בורר

בערעור... , ובלבד שפסק הבוררות לעניין ההגדרה 'פסק בוררות' יהיה פסק הבוררות בערעור...".
קרי: מגבלת 45 הימים חלה גם על הגשת בקשת ביטול המתייחסת לפסק בוררות בערעור.

פסק הדין של בית דין צדק ניתן ביום 01.05.17, ואילו בקשת הביטול לגביו הוגשה ביום 22.02.18 ללא הגשת בקשה להארכת מועד, תוך התעלמות מוחלטת מסוגיית המועדים, אף שאיזנבך אמור היה להיות מודע לסוגיית המועדים להגשת בקשת ביטול, שהרי ב"החלטה לצו מניעה" שניתנה על ידי בית דין צדק שערי שלום לבקשתו, צוין, בין היתר, על ידי שלושת הדיינים (הרב שפירא, הרב צוויג והרב אבו יצחק) כי "...מכיוון שע"פ דיניהם אין אפשרות חוקית מעשית לערער על 'פסק בורר' אף באם הינו מזויף, אלא אך ורק בתוך 45 יום מיום שהומצא ה'פסק בורר' לידי הבעל דין...!" (החלטה לצו מניעה מיום י"ז שבט תשע"ז).

ויובהר, איזנבך אינו בא בשעריו של [סעיף 27 \(ד\) לחוק הבוררות](#), המשחרר את מבקש הביטול ממגבלת המועדים בהינתן עילת ביטול לפי [סעיף 24 \(1\)](#) לחוק הבוררות, שעניינה בביטול מחמת ש"לא היה הסכם בוררות בר תוקף", שהרי אין מחלוקת שגם איזנבך וגם עמית חתמו ביום ה' אייר תשע"ז על "שטר בירורין" המסמיך את בית דין צדק בני ברק לדון בעניין "ביטול פסק בורר" (נספח לתשובת עמית). ב"כ איזנבך אף אישר במהלך הדיון כי "יש שטר בוררין של בית דין צדק בני ברק שמרשי חתם על זה. אין עוררין על זה..." (עמוד 2 שורה 14).

די בנימוק זה על מנת להסיר את בקשת הביטול, המתייחסת לפסק הבוררות של בית דין צדק, מסדר היום.

ב. שנית, ומעבר לדרוש: שני הצדדים, גם איזנבך מתבוננים על פסק הבוררות שניתן על ידי בית דין צדק ככזה שניתן כערכאת ערעור על פסק הדין הראשון של הרב קליין (טיעון איזנבך: "הפסק ניתן על ידי בוררים כהרכב ערעור על פסק בורר קודם שכאמור לא היה...") – סעיף 25 לבקשת הביטול).

מדובר אפוא בבקשת ביטול המוגבלת לעילות הביטול [שבסעיפים 24\(9\) ו-24\(10\) לחוק הבוררות](#) בלבד, כפי ההוראה [שבסעיף 21 א' \(ג\)](#) הקובע כי "קבעו צדדים כאמור בסעיף קטן (א) –

(1) ניתן להגיש בקשה לביטול פסק הבוררות על פי העילות

האמורות בסעיף 24(9) ו- (10) בלבד".

איזנבך לא יכול להישמע בכל הטענות הקשורות לעילות הביטול [שבסעיפים 24\(1\), 24\(2\), 24\(3\), 24\(4\) ו-24\(8\)](#).

ג. גם לו התאפשר לאיזנבך מבחינה דיונית לטעון לעילות הביטול לעיל, לא היה בכך כדי להפוך את הקערה על פיה שהרי שמלבד ההפניה למלל הסעיפים המגדירים את עילות הביטול לעיל, לא פירט איזנבך כל תוכן עובדתי שיש בו להפיח רוח חיים בעילות ביטול אלו, אף לא תמך בקשתו בתצהיר.

ד. מסעיפים 29-30 לבקשת הביטול, ניתן להבין כי איזנבך העלה אמנם לדיון את עילת הביטול [שבסעיף 24 \(9\) לחוק הבוררות](#), משטען כי אביו של עמית הוא ראש הישיבה בה מועסק הבורר קליין, טענה שיכולה להיות רלבנטית להחלטת בית דין צדק להשיב את הצדדים דווקא לבורר הרב קליין. אלא שטענה זו לא רלבנטית לבקשת הביטול המתייחסת לפסק הבוררות של בית דין צדק כי אם לפסק הבוררות של הרב קליין, כפי יפורט להן.

עם זאת ולמעלה מהדרוש אזכיר כי איזנבך לא גיבה בקשתו בתצהיר ולא טרח להבהיר אם קשר זה היה ידוע לו קודם לפניית הצדדים לרב קליין, טיב הקשר, וכו'. יתרה מכך, בדיון שהתקיים בפני בית דין צדק אישר את מודעתו לקשר הנטען: "ביה"ד: כשפנית להרב קליין ידעת זאת מראש שאביו הוא הבוס? א. איזנבך: אכן, אבל סברתי שינהל את זה כמו בורר רגיל, אני בא אליך אז תדון בזה לא רק כשהוא פונה אליו הוא מוכן לדון".

ה. טענת הביטול שבפי איזנבך ביחס לפסק הבוררות שניתן על ידי בית דין צדק אף משוללת היגיון, שהרי איזנבך הוא שפנה לבית דין צדק ועתר לביטול פסק הבוררות הראשון בטענה שלא נשמע ע"י הרב קליין בצורה מספקת. בית דין צדק קיבל את בקשתו, ביטל את פסק הבוררות הראשון והחזיר את הצדדים לדיון מחודש בפני הרב קליין. באם בית המשפט יבטל את פסק הבוררות שניתן על ידי בית דין צדק, תוצאת הביטול תהא הפחת רוח חיים מחודשת בפסק הבוררות הראשון שניתן על ידי הרב קליין, שהרי איזנבך לא הגיש בקשה לביטולו – מצב דברים שאיזנבך בוודאי אינו חפץ בו.

הבקשה לביטול פסק הבוררות של בית דין צדק דינה להידחות.

בקשת הביטול המתייחסת לפסק הבוררות השני שניתן על ידי הרב קליין ביום 30.11.17

9. בקשת הביטול המתייחסת לפסק הבוררות השני שניתן ע"י הרב קליין הוגשה במועד. איזנבך טוען כי "הפגישות עם הרב קליין אינם ולא היו כבורר אלא כמגשר ומגשר בלבד שהרי לשם כך פנה לבית דין צדק המשמש כבורר" (סעיף 18 לבקשה); "גם לא התנהל הליך בורות כתקנו"; כי הבורר קליין לקה ב"ניגוד עניינים"; כי איזנבך "לא התייעץ ולא הבין מה ההליך הנדרש ולכן חזר והופיע שוב בפני מר קליין".

בבקשה נטען לעילת הביטול [שבסעיף 24\(1\) לחוק הבוררות](#) מש"מר קליין שימש לדבריו כבורר אך לא היה הסכם בורות חתום בתוקף"; לעילת ביטול לפי [סעיף 24 \(2\) לחוק הבוררות](#) משהפסק ניתן על

ידי בורר שלא התמנה כדין; לעילת ביטול לפי סעיף 24 (3) לחוק הבוררות; לעילת ביטול לפי סעיף 24 (4) לחוק הבוררות מש"לא התאפשר לטעון את כל טענותיו".
 כן נטען לעילות הביטול שבסעיפים 24 (9) ו- 24 (10), משחויב בריבית "בצורה הנוגדת את השקפתו הדתית", ומכיוון ש"ראש הישיבה הינו אביו של המבקש ומשמש כמעסיק ישיר של מר קליין".

10. אף דינה של בקשה זו להידחות.

א. הגם שאיזנבך טוען שהבורר קליין פעל בחוסר סמכות משלא נחתם הסכם בוררות, הוברר כי הסכם שכזה נחתם גם נחתם, וכי הצדדים הסמיכו את הרב קליין לשמש כבורר גם בעל פה. שטר היתר העסקה שנחתם על ידי הצדדים ביום כ"ה אדר תשע"ה מכיל בסיפא לו תניית בוררות שזו לשונה: "הואיל וכל ענייני הכספים הם ע"פ היתר עסקא, שהוא על פי דיני תורה על כן כל דין ודברים בין הצדדים יהיו בבית דין רבני בראשות / בפני הרב קליין חיים שליטא". הצדדים ביכרו להתברר אצל הרב חיים קליין (ששמו הוסף בכתב יד) על פני החלופה האחרת (המודפסת) להתברר בבית דין.

יתרה מכך, עת הופיע בפעם השנייה בפני בית דין שערי שלום, וחזר בו מטענת הזיוף, אישר איזנבך כי "כחודשיים לפני ביצוע העסקה ביניהם ישבו הוא וצד ב' אצל צד ג' לסיכום תנאי העסקה והסכימו אז בע"פ על כך שצד ג' ישמש כבורר ביניהם". אין מחלוקת כי צד ג' אינו אלא הרב קליין. אף בית דין צדק שערי שלום, שאליו פנה איזנבך מיוזמתו, אישר כי "ע"פ גדרי ההלכה כן ישנו תוקף להסכם זה מדין 'מאן דלא נכתב כמאן דנכתב דמי' והיה על הנתבע לשתף פעולה עם הרב הבורר שהוסכם, אף אם בע"פ בלבד". איזנבך שפנה מיוזמתו לבית דין צדק שערי שלום, מושתק בניסיונו להתנער מקביעת בית דין זה בדבר תוקפו של הסכם הבוררות. מכל מקום, הוכח כי נחתמה תנית בוררות וגם הצדדים הסכימו גם בעל פה שהרב קליין יהא הבורר.

ב. בדיון בפני בית דין של הרב קרליץ אישר איזנבך שניתנה לו האפשרות לטעון בפני הבורר קליין, ואכן טען: "בית הדין: אתה טענת טענות בפני הבורר או שלא טענת? א. איזנבך: היו כמה טענות שאמרתי לבורר כשבאתי אליו אז ואמרתי לו במפורש שיש לי עוד טענות לטעון".
 הלכה היא ש"לעתים הופעתו של בעל דין לפני בורר תמנע ממנו מלעתור לאחר מכן לביטולו של פסק הבורר" (רע"א 5941/16 ישרון נ' ויצמן, ניתן ב-21.08.2016), וכי לבעל הדין הטוען לאי הסכמתו להליך הבוררות כאמור, "...שתי אפשרויות: או להימנע מהשתתפות בבוררות מפאת טענת חוסר סמכות; או להשתתף בה ללא הסתייגות" (רע"א 1307/18 ספירא נ' ביק, פסקה 9, ניתן ב-21.03.2018).

ג. איזנבך אינו יכול להישמע בטענה כי נמנעה ממנו הזכות להביא ראיות או לטעון טענות. איזנבך, שכאמור לא תמך את בקשתו בתצהיר כנדרש, לא פרט איזו עדות בכוונתו היה להציג בפני הבורר קליין, מדוע לא הוצגה, מי מנע ממנו וכו'.

הלכה היא כי "לא יישמע בעל-דין שהייתה לו הזדמנות להביא את ראיותיו, אך מסיבות השמורות עמו ביכר שלא לנצל הזדמנות זאת" (ע"א 3003/02 בית אלעזרי, מושב עובדים להתישבות שיתופית בע"מ נ' לחמי, פ"ד נז(6) 551, 565), עת הכללים הם ש"אין זה מחובתו של הבורר לדרוש הבאת ראיות. זה עניינם של בעלי הדין ומשנמנעו מכך, אין להם להלין על הבורר" (אורי גורן, [בוררות](#), עמוד 319), וכי "כדי להביא לביטול של פסק בוררות בעילה לפי סעיף 24(4) לחוק... יש להראות שהבורר דחה בקשה להבאת ראיות רלוונטיות, שהיה בהן כדי להשפיע על פסק הבורר, וסירב לבקשה ללא הצדקה" (ישראל שמעוני, דיני בוררות: אופק חדש בבוררות, עמוד 578).

ד. טענת הביטול היחידה שהייתה ראויה לכאורה לאוזן קשבת היא זו שעניינה בתקנת הציבור, בכל הנוגע להיות הרב קליין מורה הוראה בישיבה קרית מלאכי בה מכהן אביו של עמית כראש ישיבה. אלא שגם טענה זו דינה להידחות.

איזנבך לא טוען כלל כי המידע לעיל הוסתר ממנו או לא היה ידוע לו טרם פנו הצדדים לרב קליין. להיפך. בסעיף 2 לבקשת הביטול הוא מספר כי גם הוא למד בישיבת קרית מלאכי, וכי עמית והוא מכירים זה את זה במסגרת לימודי קודש וחברותא בבית המדרש של הישיבה. בסעיף 3 לבקשה מאשר איזנבך כי חתם על היתר עסקה (המכיל כידוע את תניית הבוררות) "בפני מר חיים קליין המועסק כרב מלמד(ר"מ) בישיבת קרית מלאכי כאשר ראש אותה הינו רב יהודה עמית אביו של המבקש". ואם עוד נותר ספק, הרי זה הוסר בדיון שהתקיים בבית דין צדק, עת אישר איזנבך לבוררים כי עיסוקו של הבורר קליין ומעמדו של אביו של עמית היו ידועים לו מלכתחילה: "ביה"ד: כשפנית להרב קליין ידעת זאת מראש שאביו הוא הבוס? א. איזנבך: אכן, אבל סברתי שיהל את זה כמו בורר רגיל, אני בא אליך אז תדון בזה לא רק שהוא פונה אליו הוא מוכן לדון".

איזנבך לא טוען, אפילו ברמיזה, כי הרב קליין היה נתון להשפעה כלשהי, ישירה או עקיפה, מטעם אביו של עמית, אף לא הצביע על פסול כלשהו בהתנהגות הבורר. איזנבך ידע כל העת כי אביו של עמית הוא ראש הישיבה, כך שנתון זה, הוא לבדו, אינו יכול להוות עילת ביטול.

11. גם לו הוכחה עילת ביטול, ולא מצאתי שהוכחה כזו, לא היה בכוחה בהכרח להביא לביטולו של פסק הבוררות השני משאין בפסיקת הרב קליין משום עיוות דין.

איזנבך אישר את קבלת הכספים מאת עמית, אף אישר כי לא השיב אותם. טענת בא כוחו לפיה אין מדובר בהלוואה כי אם בשותפות עסקית דינה להידחות, שכן לא זו בלבד שעסקינן בטענה עובדתית עת איזנבך לא הגיש תצהיר לתמיכה בה, אלא שהצדדים חתמו על היתר עסקה שנועד להכשיר מתן הלוואה בריבית. אין צורך בהיתר עסקה עת עסקינן בשותפות אמתית. ואם לא די בכך, איזנבך אישר

ששילם לעמית את הריבית המוסכמת במשך השנה הראשונה מתוך השלוש המוסכמות, ובא כוחו אף אישר זאת במהלך הדיון: "עו"ד פרץ: **מר עמית קיבל את הריבית של 15% במהלך השנה וחצי הראשונות שהעסק עבד...**" (פרוטוקול עמוד 7 שורות 2-3). ריבית משלמים בהלוואה, בשותפות חולקים ברווחים, אם יש כאלה, והעסק שניזום ע"י הצדדים, או מי מהם, היה לטענת איזנבך הפסדי. נוטל הלוואה אמור להשיבה, זו דרכו של עולם. משכך אין למצוא בפסק בוררות המחייב את הלוואה להשיב את ההלוואה - משום עיוות דין.

התוצאה

12. שתי בקשות הביטול נדחות.

אני מורה על אישורם של "פסק הדין" שניתן על ידי בית דין צדק בני ברק בראשות הרב ניסים קרליץ שליט"א ביום ה' באייר תשע"ז – 01.05.17, ושל פסק הבוררות שניתן על ידי הרב חיים קליין ביום י"ב כסלו תשע"ח – 30.11.17. איזנבך ישלם לעמית את הוצאות ההליך בסך 15,000 ₪.

ניתן היום, י"ח טבת תשע"ט, 26 דצמבר 2018, בהעדר הצדדים.

יהודית שבח, שופטת, סג"נ

י. שבח 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)